

**USTAWA KONSTYTUCYJNA
Królestwa Polskiego.**

Dz.P.K.P. t. 1, nr 1

TYTUŁ PIERWSZY.

Stosunki Polityczne Królestwa.

Artykuł 1.

Królestwo Polskie jest na zawsze połączone z Cesarstwem Rosyjskiem.

[hasła: unia]

Artykuł 2.

Stosunki cywilne i polityczne, które jemu naznaczamy, jako też i związki to połączenie ustalić mające, objęte są niniejszą ustawą, którą mu nadajemy.

[hasła: ustrój]

Artykuł 3.

Korona Królestwa Polskiego jest dziedziczną w osobie naszej i naszych potomków, dziedziców i następców podług porządku następstwa ustanowionego dla tronu Cesarско-Rosyjskiego.

[hasła: dziedziczność tronu, ustrój, władca]

Artykuł 4.

Ustawa konstytucyjna oznacza sposób i prawidła sprawowania władzy najwyższej.

[hasła: władza]

Artykuł 5.

Król w przypadku swojej nieprzytomności mianuje namiestnika, który powinien mieszkać w Królestwie. Namiestnik podług woli odwołanym być może.

[hasła: namiestnik, król]

Artykuł 6.

Gdy Król nie będzie mianował swym namiestnikiem Książęcia Cesarsko-Rosyjskiego, wybór ten padać nie może tylko na rodaka albo na osobę, której król nada naturalizacją stosownie do prawideł ustanowionych przez artykuł 33.

[hasła: namiestnik]

Artykuł 7.

Namiestnik będzie mianowany przez akt publiczny. Akt takowy oznaczy wyraźnie rodzaj i rozciągłość władzy, jaka mu będzie powierzona.

[hasła: namiestnik, mianowanie]

Artykuł 8.

Stosunki polityki zewnętrznej naszego Cesarstwa będą wspólne naszemu Królestwu Polskiemu.

[hasła: polityka zewnętrzna]

Artykuł 9.

Sam tylko panujący będzie miał prawo oznaczyć uczestnictwo Królestwa Polskiego do wojen przez Rosją toczonych, jako też do traktatów pokoju i handlowych, które by to mocarstwo zawierać mogło.

[hasła: wojna, polityka zagraniczna, traktat, handel]

Artykuł 10.

W każdym przypadku wprowadzenia wojsk polskich do Rosji lub w przypadku przechodu tychże wojsk przez jaką prowincję jednego z dwóch państw, utrzymanie ich i kosztu przechodu ponoszone zostaną całkowicie przez kraj, do którego należeć będą. Wojsko Polskie nie będzie nigdy użyte za granicami Europy.

[hasła: wojna, wojsko]

TYTUŁ DRUGI.

Zaręczenia ogólne.

Artykuł 11.

Religia katolicko-rzymska wyznawana przez największą część mieszkańców Królestwa Polskiego, będzie przedmiotem szczególniejszej opieki Rządu, nie uwłaczając przez to wolności innych wyznań, które wszystkie bez wyłączenia, obrządki swe całkowicie i publicznie pod protekcją rządu odbywać mogą. Różność wyznań chrześcijańskich, nie będzie stanowić żadnej w używaniu praw cywilnych i politycznych.

[hasła: religia, wolność sumienia i wyznania, dyskryminacja]

Artykuł 12.

Duchowieństwo wszystkich wyznań, jest pod protekcją i dozorem praw i rządu.

[hasła: duchowieństwo, wolność sumienia i wyznania]

Artykuł 13.

Fundusze posiadane teraz przez duchowieństwo katolicko-rzymskie i przez Duchowieństwo Grecko-Unickie, jako też te, które mu nadamy przez szczególne postanowienie, będą uznane za własność niewzruszoną i wspólną całej hierarchii duchownej, skoro rząd wskaże i przeznaczy wzwyż wspomnianemu duchowieństwu dobra narodowe składające mające jego uposażenie.

[hasła: duchowieństwo, majątek]

Artykuł 14.

W Senacie Królestwa Polskiego zasiadać będzie tyle biskupów obrzędu katolicko-rzymskiego, ile prawo oznaczy województw. Zasiadać będzie prócz tego biskup grecko-unicki.

[hasła: duchowieństwo, senat, chrześcijaństwo, unicy]

Artykuł 15.

Duchowieństwo wyznania ewangelicko-augsburskiego i wyznania ewangelicko-reformowanego używać będzie wsparcia rocznego, które im nadamy.

[hasła: protestantyzm]

Artykuł 16.

Wolność druku jest zaręczona. Prawo przepisze środki ukrócenia jej nadużyć.

[hasła: cenzura, wolność prasy]

Artykuł 17.

Prawo rozciąga swą opiekę zarówno do wszystkich obywateli bez żadnej różnicy stanu i powołania.

[hasła: dyskryminacja, prawo, równość wobec prawa]

Artykuł 18.

Starodawne prawo Kardynalne — *neminem captivari permittemus nisi iure victum*, — stosować się będzie do wszystkich mieszkańców wszelkiego stanu, podług następujących prawideł.

[hasła: nietykalność osobista, prawo obywatelskie, równość wobec prawa]

Artykuł 19.

Nikt nie będzie mógł być zatrzymanym, tylko podług form i w przypadkach prawem oznaczonych.

[hasła: prawo obywatelskie, równość wobec prawa, nietykalność osobista]

Artykuł 20.

Powody zatrzymania powinny być natychmiast oznajmione na piśmie osobie zatrzymanej.

[hasła: prawo obywatelskie]

Artykuł 21.

Każda osoba zatrzymana, stawioną będzie najpóźniej w trzech dniach przed sąd właściwy, końcem jej wybadania lub osądzenia podług form przepisanych. Jeżeli będzie uniewinnioną przez pierwsze śledztwo, wróconą jej natychmiast wolność zostanie.

[hasła: sąd, proces, prawo obywatelskie, śledztwo, uniewinnienie, podejrzany]

Artykuł 22.

W przypadkach prawem dozwolonych, ktokolwiek złoży rękojmią, powinien być natychmiast tymczasowo uwolnionym.

[hasła: kaucja]

Artykuł 23.

Nikt karany być nie może, tylko na mocy trwającego prawa i wyroku właściwego sądu.

[hasła: wyrok, nietykalność osobista, sąd, proces, prawo]

Artykuł 24.

Każdemu Polakowi wolno będzie przenosić się z swą osobą i z swym majątkiem, podług form prawem oznaczonych.

[hasła: wolność przemieszczania się, prawo obywatelskie]

Artykuł 25.

Skazany na karę ponosić ją będzie w Królestwie. Nikt nie będzie mógł być z kraju wywożonym, wyjąwszy w przypadkach wywołania prawem oznaczonym.

[hasła: skazany, kara, odbywanie kary]

Artykuł 26.

Wszelka własność jakiegokolwiek nazwiska i rodzaju, czyli się znajduje na powierzchni, czyli we wnętrznościach ziemi, do kogokolwiek bądź należąca, jest świętą i nietykalną. Żadna władza nie ma prawa jej naruszyć pod jakim bądź pozorem. Ktokolwiek nachodzi cudzą własność, za gwałciciela bezpieczeństwa publicznego uważanym i jako taki karany będzie.

[hasła: prawo własności, własność, naruszenie prawa własności]

Artykuł 27.

Rząd wszelako ma prawo wymagać od każdego odstąpienia własności z powodu użyteczności publicznej, za sprawiedliwym i poprzednim wynagrodzeniem. Prawo oznaczy formy i przypadki, do których powyższe правило będzie się mogło stosować.

[hasła: wywłaszczenie, wynagrodzenie]

Artykuł 28.

Wszystkie czynności publiczne administracyjne, sądowe i wojskowe, bez żadnego wyłączenia, odbywać się będą w języku polskim.

[hasła: język polski, czynności administracyjne, czynności sądowe, czynności wojskowe]

Artykuł 29.

Urzędy publiczne, cywilne i wojskowe nie będą mogły być sprawowane tylko przez Polaków. Urzędy prezesów sądów pierwszej instancji, komisji wojewódzkich i trybunałów apelacyjnych, członków rad wojewódzkich, urzędy poselskie i deputowanych na Sejm, jako też urzędy senatorskie, nie mogą być powierzane tylko właścicielom gruntowym.

[hasła: urząd publiczny, urząd cywilny, urząd wojskowy, prezes sądu, komisja wojewódzka, trybunał apelacyjny, rada wojewódzka, sejm, senat, urząd senatorski, właściciel gruntowy]

Artykuł 30.

Wszyscy urzędnicy publiczni w administracji mogą być odwołani do woli przez tę samą władzę która ich mianuje. Wszyscy bez żadnego wyłączenia, są odpowiedzialni za swe urzędowanie.

[hasła: administracja, urzędnicy, odwołanie urzędnika, odpowiedzialność urzędnika, mianowanie urzędnika]

Artykuł 31.

Naród Polski mieć będzie wiecznymi czasy reprezentacją narodową w Sejmie złożonym z Króla i dwóch Izb, z których pierwsza składać się będzie z Senatu, druga z posłów i deputowanych od gmin.

[hasła: sejm, senat, król, posłowie, deputowani]

Artykuł 32.

Każdy cudzoziemiec, skoro się wylegitymuje, używać będzie zarówno z innymi mieszkańcami protekcji praw i korzyści przez nie zaręczonych. Będzie mógł równie jak oni, pozostać w kraju, lub się z niego wynieść zachowując wydane przepisy, powrócić, nabywać własności gruntowej i podać się do uzyskania naturalizacji.

[hasła: cudzoziemcy, prawo obywatelskie, równość wobec prawa, naturalizacja, prawo własności]

Artykuł 33.

Każdy cudzoziemiec stawszy się właścicielem, uzyskawszy naturalizacją nauczywszy się języka polskiego i pięć lat w kraju nienagannie zamieszkawszy, może być przypuszczonym do urzędu publicznego.

[hasła: cudzoziemcy, urząd publiczny, język polski, własność, naturalizacja, urzędnik]

Artykuł 34.

Wszelako Król mocen będzie bądź z własnej woli, bądź na przedstawienie Rady Stanu, przypuścić cudzoziemców z zdolności znakomitych, do urzędów publicznych, nie objętych artykułem dziewięćdziesiątym.

[hasła: król, Rada Stanu, cudzoziemcy, urząd publiczny, urzędnik]

TYTUŁ TRZECI.

O Rządzie.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

O Królu.

Artykuł 35.

Rząd jest w osobie Króla. Król sprawuje władzę wykonawczą w całej swej rozciągłości. Wszelka władza wykonawcza lub administracyjna od niego tylko pochodzić może.

[hasła: król, władza wykonawcza, władza administracyjna]

Artykuł 36.

Osoba Królewska jest święta i nietykalna.

[hasła: król, nietykalność]

Artykuł 37.

Wszystkie akta publiczne sądów, trybunałów i magistratur jakich bądź, pod królewskim wydawane będą imieniem. Monety i stemple nosić będą oznakę przez niego wskazaną.

[hasła: akta publiczne, sąd, trybunał, magistratura, monety, pieniądz, król]

Artykuł 38.

Kierunek siły zbrojnej w pokoju i wojnie, jako też mianowanie dowódców i oficerów, należą wyłącznie do Króla.

[hasła: wojsko, wojna, dowódca, oficer, król, siła zbrojna]

Artykuł 39.

Król rozrządza dochodami państwa stosownie do ułożonego budżetu, a przez siebie potwierdzonego.

[hasła: król, dochody, budżet państwa]

Artykuł 40.

Prawo wydawania wojny i zawierania traktatów i umów wszelakich, zachowane jest Królowi.

[hasła: wojna, wypowiedzenie wojny, traktat, umowa, król]

Artykuł 41.

Król mianuje senatorów, ministrów, radców stanu, referendarzy, prezesów komisji wojewódzkich, prezesów i sędziów różnych sądownictw, do nominacji królewskiej zachowanych agentów dyplomatycznych i handlowych, tudzież wszystkich innych urzędników administracyjnych bądź przez siebie bezpośrednio, bądź przez upoważnione do tego od siebie władze.

[hasła: król, mianowanie urzędników, minister, radca stanu, referendarz, prezes komisji wojewódzkiej, komisje wojewódzkie, sędzia, prezes, sądownictwo, nominacja królewska, agent dyplomatyczny, agent handlowy, urzędnik administracyjny]

Artykuł 42.

Król mianuje arcybiskupów i biskupów różnych wyznań, sufraganów, prałatów i kanoników.

[hasła: król, mianowanie, arcybiskup, biskup]

Artykuł 43.

Prawo ułaskawienia zachowane jest wyłącznie królowi, który jest mocen darować lub zamienić karę.

[hasła: ułaskawienie, prawo łaski, król, darowanie kary, kara]

Artykuł 44.

Do panującego należy ustanowienie, urządzenie i rozdawnictwo orderów cywilnych i wojskowych.

[hasła: król, order cywilny, order wojskowy, nadawanie orderów, odznaczenie]

Artykuł 45.

Wszyscy nasi następcy do Królestwa Polskiego powinni się koronować, jako Królowie Polscy w stolicy, podług obrządku jaki ustanowimy, i wykonają następującą przysięgę: „Przysięgam i przyrzekam przed Bogiem i na Ewangelią, iż Ustawę Konstytucyjną zachowywać i zachowania jej wszelkimi siłami przestrzegać będę”.

[hasła: król, przysięga, konstytucja]

Artykuł 46.

Do króla należy prawo nadania szlachectwa, naturalizacji i tytułów honorowych.

[hasła: nadawanie tytułów, szlachectwo, naturalizacja, król]

Artykuł 47.

Wszelkie rozkazy i postanowienia Królewskie powinny być zaświadczone podpisem ministra naczelnika wydziału, który będzie odpowiedzialnym za wszystko, co by te rozkazy lub postanowienia obejmować mogły przeciwnego Konstytucji i prawom.

[hasła: król, kontrasygnata ministra, odpowiedzialność ministra]

ROZDZIAŁ DRUGI.

O Regencyi.

Artykuł 48.

Przypadki regencji, które są lub będą dopuszczone w Rosji, równie jak władza i atrybucje regenta, będą wspólne Królestwu Polskiemu i określone temiż samemi prawidłami.

[hasła: regencja, regent]

Artykuł 49.

W przypadku regencji, Minister Sekretarz Stanu winien jest, pod osobistą odpowiedzialnością donieść namiestnikowi o ustanowieniu regencji rosyjskiej.

[hasła: regencja, minister sekretarz stanu, namiestnik]

Artykuł 50.

Namiestnik otrzymawszy uwiadomienie regencji rosyjskiej i doniesienie Ministra Sekretarza Stanu, zwoływa Senat dla obrania członków regencji Królestwa.

[hasła: senat, wybór członków regencji, regencja]

Artykuł 51.

Regencja królewska składać się będzie z regenta rosyjskiego, z czterech członków przez Senat wybranych i z Ministra Sekretarza Stanu. Zasiadać będzie w stolicy Cesarstwa Rosyjskiego pod prezydencją Regenta.

[hasła: regencja, skład regencji, senat, minister sekretarz stanu]

Artykuł 52.

Władza regencji będzie też sama co i Króla, wyłączwszy że nie będzie mogła mianować Senatorów, i że wszystkie jej mianowania ulegają potwierdzeniu Króla, który obejmując rządy, może je odwołać; i że postanowienia jej wychodzić będą w imieniu Króla.

[hasła: władza regencji, regencja, zakres władzy, postanowienia władzy regencyjnej]

Artykuł 53.

Mianowanie i odwołanie namiestnika zależy od regencji podczas jej rządu.

[hasła: regencja, namiestnik, mianowanie namiestnika, odwołanie namiestnika]

Artykuł 54.

Gdy Król obejmuje rządy, każe regencji zdać sobie sprawę z jej działań.

[hasła: król, sprawozdanie regencji]

Artykuł 55.

Członki regencji odpowiadają z osób i majątków za wszystko, co by działali przeciwnego Konstytucji i prawom.

[hasła: odpowiedzialność regentów, odpowiedzialność majątkowa, odpowiedzialność osobista, naruszenie konstytucji, naruszenie prawa]

Artykuł 56.

W przypadku śmierci członka regencji, Senat zwołany przez namiestnika, miejsce wakujące zapełni. Regencja mianuje Ministra Sekretarza Stanu.

[hasła: śmierć członka regencji, mianowanie członka regencji, minister sekretarz stanu, senat]

Artykuł 57.

Członki regencji przed udaniem się do stolicy Cesarstwa Rosyjskiego, wykonają przysięgę w obliczu Senatu i przyrzekną wierne zachowywanie Konstytucji i praw.

[hasła: członkowie regencji, przysięga, przestrzeganie konstytucji, przestrzeganie prawa]

Artykuł 58.

Regent Rosyjski wykona też samą przysięgę w obliczu członków regencji Królestwa.

[hasła: przysięga regenta]

Artykuł 59.

Minister Sekretarz Stanu będzie obowiązany wykonać podobną przysięgę.

[hasła: przysięga ministra sekretarza stanu]

Artykuł 60.

Akt wykonania przysięgi przez Regenta, przesłany będzie Senatowi Polskiemu.

[hasła: przysięga regenta, senat]

Artykuł 61.

Akt wykonania przysięgi przez Ministra Sekretarza Stanu, będzie również przesłanym Senatowi polskiemu.

[hasła: minister sekretarz stanu, senat, przysięga]

Artykuł 62.

Akt wykonania przysięgi przez członków regencji będzie przesłany przez Senat polski regentowi rosyjskiemu.

[hasła: przysięga członków regencji, senat]

ROZDZIAŁ TRZECI.

O namiestniku i o Radzie Stanu.

Artykuł 63.

Rada Stanu pod prezydencją Króla lub jego namiestnika składa się z ministrów, radców stanu, referendarzy; jako też osób które Król zechce szczególnie do niej wezwać.

[hasła: rada stanu, król, namiestnik, skład rady stanu, referendarz]

Artykuł 64.

W nieprzytomności Króla, namiestnik i Rada Stanu zarządzają w jego imieniu sprawami publicznymi Królestwa.

[hasła: nieprzytomność króla, zarząd namiestnika i rady stanu, sprawy publiczne]

Artykuł 65.

Rada Stanu dzieli się na Radę Administracyjną i na Ogólne Zgromadzenie.

[hasła: skład Rady Stanu, Rada Administracyjna, Ogólne Zgromadzenie]

Artykuł 66.

Rada Administracyjna składać się będzie z namiestnika, z ministrów naczelników pięciu wydziałów rządowych i innych osób, szczególnie przez Króla wezwanych.

[hasła: skład Rady Administracyjnej, Rada Administracyjna, namiestnik, naczelnik, wydział rządowy]

Artykuł 67.

Członki Rady Administracyjnej mają głos doradczy. Zdanie namiestnika jest jedynie stanowcze. Namiestnik wydawać będzie swe postanowienia w Radzie, stosownie do Ustawy Konstytucyjnej, do praw i do pełnomocnictwa Królewskiego.

[hasła: Rada Administracyjna, pozycja namiestnika, postanowienia namiestnika]

Artykuł 68.

Każde postanowienie namiestnika, aby było obowiązującym, wydane być powinno w Radzie Administracyjnej i zaświadczone podpisem ministra naczelnika wydziału.

[hasła: postanowienie namiestnika, kontrasygnata postanowienia namiestnika]

Artykuł 69.

Namiestnik przedstawia do nominacji Królewskiej, podług osobnego urządzenia, po dwóch Kandydatów na każde miejsce wakujące arcybiskupa, biskupa, senatora, ministra, sędziego Trybunału Najwyższego, radcy stanu i referendarza.

[hasła: nominacja królewska, namiestnik, arcybiskup, biskup, senator, minister, sędzia Trybunału Najwyższego, radca stanu, referendarz]

Artykuł 70.

Namiestnik wykona w ręce Króla i w obliczu Senatu następującą przysięgę: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż sprawować będę w imieniu Króla rządu Polski stosownie do Aktu Konstytucyjnego, do praw i do pełnomocnictwa królewskiego, i że złożę Królowi władzę, którą mi powierzył, skoro się Jego Królewskiej Mości zdawać będzie”. W nieprzytomności króla w Królestwie, akt złożenia przysięgi przez namiestnika w ręce królewskie, przesłany będzie Senatowi przez Ministra Sekretarza Stanu.

[hasła: przysięga namiestnika, nieprzytomność króla, senat, minister sekretarz stanu]

Artykuł 71.

Pod bytność królewską, władza namiestnika jest zawieszona. Zawisło w ten czas od Króla pracować pojedynczo z ministrami lub zwoływać Radę Administracyjną.

[hasła: władza namiestnika, zawieszenie władzy namiestnika, Rada Administracyjna]

Artykuł 72.

W przypadku zejścia z tego świata namiestnika lub gdyby królowi nie zdawało się nominować go; Król tymczasowe miejsce jego zastąpi mianowaniem prezesa.

[hasła: śmierć namiestnika, brak nominacji namiestnika, prezes, król]

Artykuł 73.

Ogólne zgromadzenie Rady Stanu składać się będzie ze wszystkich członków wyrażonych w artykule sześćdziesiątym trzecim. Odbywać się będzie pod prezydencją królewską, namiestnika, lub w ich nieprzytomności pierwszego członka Rady, podług porządku oznaczonego w artykułach sześćdziesiątym trzecim, i sześćdziesiątym szóstym.

Czynnością jej będzie:

1. Roztrząsać i układać projekta wszelkie do praw i urządzeń ogółu kraju tyczących się.
2. Stanowić względem oddania pod sąd urzędników administracyjnych mianowanych przez króla za przestępstwa w urzędzie, wyjąwszy tych co są Sądom Sejmowym ulegli.
3. Stanowić w przypadkach sporu o jurysdykcję.
4. Roztrząsać corocznie zdanie sprawy przez każdy główny Wydział Rządowy składane.
5. Zbierać spostrzeżenia względem nadużyć i tego wszystkiego, co by mogło uwłaczać Ustawie Konstytucyjnej, i układać z nich ogólne przedstawienie podać się mające panującemu, który oznaczy przedmioty podlegające odesłaniu, za jego rozkazem, do Senatu lub do Sejmu.

[hasła: zgromadzenie ogólne Rady Stanu, zadania zgromadzenia ogólnego, kompetencje zgromadzenia ogólnego]

Artykuł 74.

Zgromadzenie ogólne Rady Stanu roztrząsa wszelkie przedmioty na rozkaz Króla, namiestnika lub na żądanie naczelnika wydziału, stosownie do Statutu organicznego.

[hasła: zgromadzenie ogólne, Rada Stanu, namiestnik, naczelnik wydziału]

Artykuł 75.

Postanowienia zgromadzenia ogólnego Rady Stanu ulegają potwierdzeniu przez Króla lub namiestnika, te zaś które się tyczą oddania pod sąd urzędników i sporu jurysdykcyjnego, niezwłocznie wykonywanymi będą.

[hasła: postanowienia zgromadzenia ogólnego, Rada Stanu, potwierdzenie postanowień przez króla, potwierdzenie postanowień przez namiestnika, niezwłocznie wykonywane postanowienia]

ROZDZIAŁ CZWARTY.

O wydziałach Rządowych.

Artykuł 76.

Wykonywanie praw powierzone będzie różnym wydziałom rządowym, jak niżej:
1. Komisji Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. 2. Komisji Sprawiedliwości wybranej z pomiędzy członków Trybunału Najwyższego. 3. Komisji Spraw Wewnętrznych i Policji. 4. Komisji Wojny. 5. Komisji Przychodów i Skarbu.
Każda z tych komisji zostawać będzie pod prezydencją i kierunkiem ministra tym końcem mianowanego.

[hasła: wydziały rządowe, komisja wyznań religijnych i oświecenia publicznego, komisja sprawiedliwości, komisja spraw wewnętrznych i policji, komisja wojny, komisja przychodów i skarbu, minister]

Artykuł 77.

Ustanowionym będzie Minister Sekretarz Stanu, który ciągle przy boku królewskim ma przemieszkiwać.

[hasła: minister sekretarz stanu]

Artykuł 78.

Będzie Izba Obrachunkowa, do której należeć ma ostateczna rewizja rachunków i zakwitowanie zdających rachunki. Izba ta od samego tylko króla zależeć będzie.

[hasła: izba obrachunkowa, rachunki, król]

Artykuł 79.

Statut organiczny oznaczy skład i atrybucje Komisji Oświecenia Publicznego, jako też i Sądownictwa.

[hasła: statut organiczny, komisja oświecenia publicznego, sądownictwo]

Artykuł 80.

Komisje Spraw Wewnętrznych, Wojny i Skarbu, składać się będą z ministra i radców stanu dyrektorów generalnych, podług rozporządzeń Statutów organicznych.

[hasła: komisja spraw wewnętrznych, komisja wojny i skarbu, minister, radca stanu, statut organiczny]

Artykuł 81.

Minister Sekretarz Stanu, przedstawia Królowi sprawy, które mu przesyła namiestnik, i przesyła nawzajem namiestnikowi postanowienia Królewskie. Stosunki zewnętrzne, ile się Królestwa Polskiego dotyczyć będą, jemu są powierzone.

[hasła: minister sekretarz stanu, król, namiestnik, postanowienia królewskie, stosunki zewnętrzne]

Artykuł 82.

Ministrowie naczelnicy wydziałów, tudzież członki komisji rządowych, odpowiadają i podległemi są Sądom Sejmowym za każde naruszenie Ustawy Konstytucyjnej, praw i postanowień Królewskich, którego by się dopuścili.

[hasła: naczelnicy wydziałów, komisje rządowe, sądy sejmowe, odpowiedzialność konstytucyjna, postanowienie królewskie, ustawy, naruszenie ustawy, naruszenie postanowienia]

ROZDZIAŁ PIĄTY.

O administracji wojewódzkiej.

Artykuł 83.

W każdym województwie będzie komisja wojewódzka złożona z prezesa i komisarzy dla wykonywania rozkazów komisji rządowych, podług osobnego urzędu.

[hasła: komisja wojewódzka, prezes, komisarz, komisje rządowe]

Artykuł 84.

W miastach będą urzędy municypalne, w każdej zaś gminie będzie wójt dla wykonywania rozkazów rządowych jako ostatnie ogniwo administracji krajowej.

[hasła: urząd municypalny, wójt, gmina, rozkaz rządowy, administracja krajowa]

TYTUŁ IV.

O reprezentacji narodowej.

Artykuł 85.

Reprezentacja narodowa złożona jest wedle brzmienia artykułu trzydziestego pierwszego.

[hasła: reprezentacja narodowa]

Artykuł 86.

W osobie Króla i w dwóch Izbach Sejmowych polega władza prawodawcza, stosownie do rozporządzeń artykułu trzydziestego pierwszego.

[hasła: władza prawodawcza, władza ustawodawcza, król, izby sejmowe]

Artykuł 87.

Sejm zwyczajny zgromadza się co dwa lata w Warszawie w czasie oznaczonym przez akt zwołania od Króla wydany. Trwać będzie dni trzydzieści. Król jedynie może go przedłużyć, odroczyć i rozwiązać.

[hasła: sejm, zgromadzenie sejmowe, trwanie sejmowe, kompetencje króla wobec sejmowe]

Artykuł 88.

Król zwołuje Sejm nadzwyczajny kiedy mu się to zdawać będzie.

[hasła: zwołanie sejmowe nadzwyczajnego, król]

Artykuł 89.

Członek sejmowe nie może przez czas jego trwania być przytrzymanym ani kryminalnie sądzonym, chyba za zezwoleniem izby do której należy.

[hasła: nietykalność osobista, sejm, poseł, immunitet poselski]

Artykuł 90.

Sejm naradza się nad wszelkimi projektami do praw cywilnych, kryminalnych lub administracyjnych, które mu przesłane będą od Króla przez Radę Stanu. Naradza się nad wszystkimi projektami, które mu Król każe podać względem umiarkowania lub zmiany atrybucji władz i urzędów konstytucyjnych, jako to: Sejmu, Rady Stanu, sądownictwa i komisji rządowych.

[hasła: sejm, projekty sejmowe, prawa cywilne, prawa kryminalne, prawa administracyjne, rada stanu, król, sejm, rada stanu, sądownictwo, komisje rządowe]

Artykuł 91.

Sejm naradza się podług wezwania panującego nad powiększeniem lub zmniejszeniem podatków, nakładów i wszelkich ciężarów publicznych, nad zmianą jakiej by wymagały, nad najlepszym i najsprawiedliwszym sposobem rozkładu, nad układaniem budżetu przychodów i rozchodów, nad urządzaniem systemu menniczego, nad zaciąganiem do wojska, równie jak nad wszystkimi innemi przedmiotami, które by mu przez panującego były odesłane.

[hasła: sejm, podatki, ciężary publiczne, budżet, przychody, rozchodu, wojsko, służba wojskowa]

Artykuł 92.

Sejm jeszcze naradza się nad tem, co mu udzielonem będzie od Króla w skutku raportu ogólnego poruczonego Radzie Stanu przez artykuł siedemdziesiąty trzeci. Na koniec Sejm po rozstrzygnięciu tych wszystkich przedmiotów przyjmuje żądania, przełożenia i odwołania się posłów i deputowanych, mające za cel dobro i korzyści swych współobywateli. Przesyła je Radzie Stanu, która je podaje panującemu. Gdy od króla odesłanemi zostaną Sejmowi przez Radę Stanu, Sejm naradza się nad projektami praw, do których takowe żądania stały się powodem.

[hasła: raport ogólny, praca sejmu, projekty praw]

Artykuł 93.

W przypadku, gdyby Sejm nie ustanowił nowego budżetu, dawny zachowuje moc prawa aż do przyszłego zebrania się Sejmu. Jednakże budżet ustaje po upłynieniu lat czterech, gdyby w tym przeciągu Sejm zwołanym nie był.

[hasła: budżet]

Artykuł 94.

Sejm nie może się trudnić jak tylko przedmiotami do jego atrybucji należącemi, lub skazanymi w akcie zwołania.

[hasła: sejm]

Artykuł 95.

Obiedwie Izby naradzają się publicznie. Mogą wszelako zamienić się w wydział tajny na żądanie dziesiątej części członków przytomnych.

[hasła: izby, wydział tajny]

Artykuł 96.

Projekta do praw ułożone w Radzie Stanu, wnoszone będą na Sejm za rozkazem królewskim przez członków tejże Rady.

[hasła: rada stanu, projekty praw, sejm]

Artykuł 97.

Od Króla zależy kazać wnosić projekta bądź do Izby Senatorskiej, bądź do Izby Poselskiej, wyjąwszy projekta skarbowe, które pierwiej do Izby Poselskiej powinny być wnoszone.

[hasła: projekty, izba senatorska, izba poselska, projekty skarbowe, król]

Artykuł 98.

Do roztrząsania projektów będą wybrane w każdej Izbie przez wota sekretne trzy oddzielne komisje, złożone każda, w Izbie Senatorskiej z trzech, a w Izbie Poselskiej z pięciu członków, jako to: Komisja do Praw Skarbowych, Komisja do Praw Cywilnych i Kryminalnych, Komisja do Praw Organicznych i Administracyjnych. Każda Izba uwiadamia Radę Stanu o wyborze tych komisji. Komisje znosić się będą z Radą Stanu.

[hasła: izba senatorska, projekty, komisja do praw skarbowych, komisja do praw cywilnych i kryminalnych, komisja do praw organicznych i administracyjnych, rada stanu]

Artykuł 99.

Projekta wniesione za rozkazem królewskim, nie mogą być zmieniane tylko przez Radę Stanu, w skutku przedstawionych jej uwag od stosownych komisji sejmowych.

[hasła: projekty, zmiana projektów, król, rada stanu, komisje sejmowe]

Artykuł 100.

Same tylko członki Rady Stanu w obu Izbach i członki komisjów w Izbach właściwych, mogą mieć mowy z pisma. Innym członkom będzie tylko wolno z pamięci się przemawiać.

[hasła: przemowy, członkowie rady stanu, członkowie komisji, wystąpienia publiczne, forma wystąpień publicznych]

Artykuł 101.

Członki Rady Stanu mają miejsce i głos w obu Izbach przy roztrząsaniu projektów rządowych. Lecz nie mają prawa wotowania, jeżeli nie są senatorami, posłami lub deputowanymi.

[hasła: członkowie rady stanu, prawo głosowania, senatorowie, posłowie, deputowani, projekty rządowe]

Artykuł 102.

Projekta decydowane będą większością zdań: wotowanie nad projektem będzie głośnie. Projekt tym sposobem przyjęty przez jedną Izbę większością zdań, przejdzie do Izby drugiej, która podobnież względem niego stanowić będzie. Równość zdań będzie uważana za przyjęcie projektu.

[hasła: projekty, wymagana większość, głosowanie, udział dwóch izb, wymagana zgoda obu izb, przyjęcie projektu]

Artykuł 103.

Projekt przez jedną Izbę przyjęty nie może być przez drugą zmienianym, tylko albo całkowicie przyjętym, albo odrzuconym.

[hasła: projekt, przyjęcie projektu, brak możliwości poprawek, przyjęcie projektu, odrzucenie projektu, poprawki do projektu]

Artykuł 104.

Projekt przez obydwie Izby przyjęty, jest podanym do sankcji królewskiej.

[hasła: przekazanie projektu królowi, sankcja królewska]

Artykuł 105.

Jeżeli Król da swoją sankcją, projekt zamienia się w prawo, którego ogłoszenie zwykłym sposobem przez Króla rozkazane będzie. Jeżeli Król odmówi swej sankcji, projekt upada.

[hasła: sankcja królewska, projekt, weto króla]

Artykuł 106.

Raport ogólny o położeniu kraju ułożony w Radzie Stanu i przesłany Senatowi, będzie czytany w obu Izbach połączonych.

[hasła: raport o położeniu kraju]

Artykuł 107.

Każda Izba z osobna raport ten przez właściwe komisje roztrząśnie i zdanie swoje względem niego Królowi oświadczy. Raport rzeczony będzie mógł być drukiem ogłoszony.

[hasła: raport o położeniu kraju, zdanie izb, raport ogłoszony drukiem]

ROZDZIAŁ DRUGI.

O Senacie.

Artykuł 108.

Senat składa się z:
Książąt krwi cesarsko-królewskiej,
z biskupów,
z wojewodów,
z kasztelanów.

[hasła: skład senatu, książęta, biskupi, wojewodowie, kasztelanowie]

Artykuł 109.

Liczba senatorów nie może przenosić połowy liczby posłów i deputowanych.

[hasła: liczba senatorów, posłowie, deputowani]

Artykuł 110.

Król mianuje Senatorów. Urzędy ich są dożywotnie. Senat podaje Królowi za pośrednictwem namiestnika po dwóch kandydatów na każde miejsce wakujące senatora, wojewody lub kasztelana.

[hasła: mianowanie senatorów, dożywotność urzędów senatorskich]

Artykuł 111.

Aby być podanym za kandydata na Senatora, wojewodę lub kasztelana, trzeba mieć najmniej trzydzieści pięć lat skończonych, opłacać dwa tysiące złotych rocznego podatku i dopełniać innych warunków prawami organicznymi przepisanych.

[hasła: wymagania kandydata na senatora, wymagania kandydata na wojewodę, wymagania kandydata na kasztelana]

Artykuł 112.

Książęta krwi mają prawo zasiadać i wotować w Senacie skończywszy lat ośmnaście.

[hasła: cenzus wieku do senatu]

Artykuł 113.

W Senacie prezyduje pierwszy członek podług porządku przepisanego osobnem postanowieniem.

[hasła: senat, pierwszy członek]

Artykuł 114.

Oprócz swych atrybucji prawodawczych, Senat używa innych, które są osobno oznaczone.

[hasła: atrybucje prawodawcze]

Artykuł 115.

Do pełnienia swych atrybucji prawodawczych, Senat inaczej zgromadzać się nie może jak w czasie sejmku za zwołaniem Królewskim. Do innych czynności senat przez Prezesa zwołanym będzie.

[hasła: zgromadzenie senatu, zwołanie senatu przez prezesa]

Artykuł 116.

Senat stanowić będzie względem oddania pod sąd senatorów, ministrów naczelników wydziałów rządowych, radców stanu i referendarzy, wykraczających w urządzie, bądź na odesłanie królewskie lub namiestnika, bądź na zaskarżenie Izby Poselskiej.

[hasła: odpowiedzialność urzędników, oddanie urzędników pod sąd przez senat]

Artykuł 117.

Senat stanowi ostatecznie względem ważności sejmików, zgromadzeń gminnych i wyborów, tudzież o układaniu ksiąg obywatelskich tak sejmikowych, jak zgromadzeń gminnych.

[hasła: ważność sejmików, zgromadzeń gminnych i wyborów]

ROZDZIAŁ TRZECI.

O izbie Poselskiej.

Artykuł 118.

Izba Poselska składa się:

1. Z siedemdziesięciu siedmiu posłów wybranych na sejmikach czyli zgromadzeniach szlachty, licząc po jednym pośle z każdego powiatu.
2. Z pięciudziesiąt i jeden deputowanych od gminów.

W Izbie Poselskiej prezyduje Marszałek wybrany z jej grona a od Króla mianowany.

[hasła: skład izby poselskiej]

Artykuł 119.

Cały kraj Królestwa Polskiego dzieli się pod względem reprezentacji narodowej i wyborów na siedemdziesiąt siedm powiatów i pięćdziesiąt i jeden okręgów gminnych. Ośm okręgów gminnych będzie w mieście Warszawie, a czterdzieści trzy w reszcie kraju.

[hasła: podział terytorialny kraju]

Artykuł 120.

Członki Izby Poselskiej zostaną w urzędowaniu lat sześć. Odnawiają się w trzeciej części co dwa lata. A za tym i na pierwszy raz jedna trzecia część członków Izby Poselskiej zostanie na urzędzie tylko przez dwa lata, a druga trzecia część przez lat cztery. Los oznaczy członków wychodzących w tych dwóch epokach. Członki wychodzące mogą być nieograniczenie na nowo obranemi.

[hasła: kadencja izby poselskiej]

Artykuł 121.

Aby być obranym na członka Izby Poselskiej, trzeba mieć lat trzydzieści skończonych, być w używaniu praw obywatelskich, opłacać podatku najmniej złotych polskich sto.

[hasła: wymagania na członka izby poselskiej]

Artykuł 122.

Żaden urzędnik publiczny, cywilny i wojskowy nie może być obranym na członka Izby Poselskiej, jeżeli wprzód nie otrzyma zezwolenia swojej zwierzchniej władzy.

[hasła: wymagane zezwolenie zwierzchnika]

Artykuł 123.

Gdyby poseł lub deputowany, który przed wybraniem swym nie posiadał żadnego urzędu płatnego ze skarbu publicznego, urząd takowy po wyborze swym przyjął, nowy sejmik lub zgromadzenie gminne zwołaniem będzie, a to końcem przystąpienia do nowego wyboru posła lub deputowanego.

[hasła: zwołanie nowego sejmiku lub zgromadzenia gminnego, wybór nowego posła i deputowanego]

Artykuł 124.

Król ma prawo rozwiązać Izbę Poselską. Gdy tego prawa użyje, Izba się rozejdzie, a Król nakazuje w przeciągu dwóch miesięcy nowe wybory posłów i deputowanych.

[hasła: rozwiązanie izby poselskiej]

ROZDZIAŁ CZWARTY.

O Sejmikach.

Artykuł 125.

Szlachta właściciele każdego powiatu, zebrani na sejmikach, wybierają jednego posła, dwóch członków rady wojewódzkiej i układają listę kandydatów na urzędy administracyjne.

[hasła: uprawnienia szlachty z powiatu]

Artykuł 126.

Sejmiki inaczej zgromadzać się nie mogą, tylko za zwołaniem królewskim, w którym czas zebrania się, czynność i trwanie sejmików będą oznaczone.

[hasła: sposób zbierania się sejmików]

Artykuł 127.

Na sejmikach wotować nie mogą tylko szlachta w księgę obywatelską szlachty powiatu wpisani, używający praw obywatelskich, mający lat dwadzieścia jeden skończonych i posiadający własność gruntową.

[hasła: pozbawieni możliwości głosowania na sejmikach]

Artykuł 128.

Księgi obywatelskie szlachty powiatu układane będą przez rady wojewódzkie, a przez Senat zatwierdzone.

[hasła: księgi obywatelskie szlachty powiatu]

Artykuł 129.

Na sejmikach prezyduje marszałek mianowany przez Króla.

[hasła: prezydencja marszałka na sejmikach]

ROZDZIAŁ PIĄTY.

O Zgromadzeniach Gminnych.

Artykuł 130.

W każdym okręgu gminnym będzie zgromadzenie gminne, które wybiera jednego deputowanego na Sejm, jednego członka rady wojewódzkiej i układa listę kandydatów na urzędy administracyjne.

[hasła: zgromadzenie gminne, kompetencje zgromadzenia gminnego]

Artykuł 131.

Do zgromadzeń gminnych przypuszczonym będzie:

1. Każdy obywatel właściciel nie szlachcic, opłacający z swej własności gruntowej jaki bądź podatek.
2. Każdy rękodzielnik i przełożony nad czeladzią warsztatową, każdy kupiec mający własny zapas w sklepie lub magazynie wartości dziesięciu tysięcy złotych polskich.
3. Wszyscy plebani i wikariusze.
4. Profesorowie, nauczyciele i inne osoby mające sobie powierzone oświecenie publiczne.
5. Każdy artysta znakomity z talentów, znajomości lub przysług uczynionych, bądź handlowi, bądź kunsztom.

[hasła: członkowie zgromadzenia gminnego]

Artykuł 132.

Nikt nie może wotować na zgromadzeniu gminnym, jeżeli nie jest wpisanym w księgę obywatelską gminną, jeżeli nie używa praw obywatelskich, i jeżeli nie ma lat dwadzieścia jeden skończonych.

[hasła: pozbawieni możliwości głosowania na zgromadzeniu gminnym]

Artykuł 133.

Listę właścicieli mających prawo do wotowania na zgromadzeniach gminnych układać będzie rada wojewódzka. Listę rękodzielników, kupców i obywateli znakomitych z talentów i przysług, Komisja Spraw Wewnętrznych. Listę plebanów i wikariuszów, jako też urzędników oświecenia, Komisja Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

[hasła: mający prawo do głosowania na zgromadzeniach gminnych]

Artykuł 134.

Na zgromadzeniach gminnych prezyduje marszałek mianowany przez Króla.

[hasła: prezydencja marszałka na zgromadzeniach gminnych]

ROZDZIAŁ SZÓTY.

O Radach Woiewódzkich.

Artykuł 135.

W każdym województwie będzie rada wojewódzka złożona z radców wybranych na sejmikach i zgromadzeniach gminnych.

[hasła: rada wojewódzka, skład rady wojewódzkiej]

Artykuł 136.

W radzie wojewódzkiej prezyduje radca najstarszy wiekiem.

[hasła: rada wojewódzka, radca, prezydencja radcy]

Artykuł 137.

Do głównych atrybucji rad wojewódzkich należy:

1. Wybór na urzędy sędziowskie w dwóch pierwszych instancjach.
 2. Formowanie i oczyszczanie listy kandydatów na urzędy administracyjne.
 3. Przestrzeganie dobra województwa.
- Wszystko stosownie do osobnych urzędzeń.

[hasła: kompetencje rad wojewódzkich]

TYTUŁ PIĄTY.

O Sądownictwie.

Artykuł 138.

Sądownictwo jest konstytucyjnie niepodległe.

[hasła: niezależność sądownictwa]

Artykuł 139.

Przez niepodległość sędziego rozumie się służącą mu wolność oświadczenia swego zdania w sądeniu bez ulegania wpływowi władzy najwyższej i ministerialnej lub jakiemu bądź innemu względowi. Wszelkie inne określenie lub tłumaczenie niepodległości sędziego uznaje się za nadużycie.

[hasła: niezawisłość sędziowska]

Artykuł 140.

Sądy składać się będą z sędziów przez Króla mianowanych i z Ssdiów obieralnych, stosownie do Statutu organicznego.

[hasła: skład sądów, sędziowie mianowani, sędziowie obieralni]

Artykuł 141.

Sędziowie mianowani przez Króla są dożywotni i nie mogą być odwołanemi. Sędziowie obieralni nie mogą być również odwołanemi przez czas swego urzędowania.

[hasła: sędziowie mianowani, sędziowie obieralni]

Artykuł 142.

Żaden sędzia nie może być złożony z urzędu, tylko przez wyrok właściwej instancji sądowej, za dowiedzeniem wykroczenia w urzędzie lub innego przestępstwa.

[hasła: immunitet sędziowski]

Artykuł 143.

Karność urzędników sądowniczych bądź mianowanych, bądź obieralnych, i pohamowanie ich zbrodni od dokładnego pełnienia służby publicznej, należeć będą do Trybunału Najwyższego.

[hasła: trybunał najwyższy]

Artykuł 144.

Sędziowie pokoju.

Będą sędziowie pokoju dla wszystkich klas mieszkańców. Obowiązki ich są pojednawcze.

[hasła: sędziowie pokoju]

Artykuł 145.

Żadna sprawa nie będzie wniesiona do sądu cywilnego pierwszej instancji, jeżeli nie była wprzód wytoczona przed właściwego sędziego pokoju, wyjąwszy te, które podług przepisów prawa nie ulegają pojednaniu.

[hasła: kolejność rozpatrywania spraw, sędziowie pokoju, sąd cywilny]

Artykuł 146.

Sądy pierwszej instancji.

Dla spraw pięćset złotych polskich nieprzechodzących, będzie w każdej gminie i w każdym mieście sąd cywilny i policji.

[hasła: sąd cywilny, sąd policji, sprawy nieprzekraczające pięćset złotych]

Artykuł 147.

Dla spraw przechodzących pięćset złotych będzie w każdym województwie kilka sądów ziemskich i sądów zjazdowych.

[hasła: sądy ziemskie, sądy zjazdowe, sprawy przekraczające pięćset złotych]

Artykuł 148.

Będą także sądy handlowe.

Artykuł 149.

Dla spraw kryminalnych i policji poprawczej, będzie w każdym województwie kilka sądów grodzkich.

[hasła: sprawy kryminalne, policja poprawcza, sądy grodzkie]

Artykuł 150.

Trybunały apelacyjne.

Będą najmniej dwa trybunały apelacyjne w całym Królestwie, które w drugiej instancji przesądzać będą sprawy sądzone w sądach cywilnych, kryminalnych i handlowych.

[hasła: trybunały apelacyjne, druga instancja]

Artykuł 151.

Trybunał Najwyższy.

Będzie Trybunał Najwyższy w Warszawie na całe Królestwo, sądzący w ostatniej instancji wszelkie sprawy cywilne i kryminalne, wyjąwszy zbrodnie stanu. Składać się będzie w części z senatorów z kolei w nim zasiadających, a w części z sędziów przez Króla dożywotnie mianowanych.

[hasła: trybunał najwyższy, ostatnia instancja]

Artykuł 152.

Sąd Sejmowy.

Sąd Sejmowy sądzić będzie sprawy o zbrodnie stanu i o przestępstwa wyższych urzędników Królestwa, o których oddaniu pod sąd Senat stanowi podług artykułu sto szesnastego. Sąd Sejmowy składać się będzie z wszystkich członków senatu.

[hasła: sąd sejmowy, sprawy sądzone przez sąd sejmowy]

TYTUŁ SZÓSTY.

O sile zbrojnej.

Artykuł 153.

Siła zbrojna składa się z Wojska czynnego na stopie zupełnego żołdu, i z milicji gotowych go wzmocnić w przypadku potrzeby.

[hasła: siła zbrojna, wojsko, milicja]

Artykuł 154.

Siła wojska na koszcie krajowym, oznaczona jest przez panującego, w miarę potrzeby i w stosunku do dochodów w budżecie umieszczonych.

[hasła: koszt utrzymania wojska]

Artykuł 155.

Rozłożenie wojska zastosowaniem będzie do połączonej dogodności mieszkańców, systematu wojskowego i administracji.

[hasła: rozmieszczenie wojska]

Artykuł 156.

Wojsko zachowa kolory swego munduru, swój ubiór właściwy i wszystko co się tycze jego narodowości.

[hasła: mundury, ubiór wojska]

TYTUŁ SIÓDMY.

Urządzenia Ogólne.

Artykuł 157.

Dobra i dochody korony składają się:

1. Z dóbr korony, które będą zarządzane oddzielnie na rzecz Królewską przez Izbę lub urzędników szczególnie od Króla wybranych.
2. Z pałacu królewskiego w Warszawie i z pałacu Saskiego.

[hasła: dobra i dochody państwa]

Artykuł 158.

Dług publiczny stanu jest zaręczony.

[hasła: dług publiczny]

Artykuł 159.

Kara konfiskaty jest zniesioną i w żadnym przypadku przywróconą być nie może.

[hasła: zniesienie kary konfiskaty]

Artykuł 160.

Ordery polskie cywilne i wojskowe, to jest Orła Białego, Świętego Stanisława i Krzyża Wojskowego, są zachowane.

[hasła: ordery wojskowe, ordery cywilne]

Artykuł 161.

Niniejsza Ustawa Konstytucyjna będzie rozwinioną przez Statuta organiczne. Które by z nich nie były wydane niezwłocznie po ogłoszeniu Ustawy Konstytucyjnej, będą poprzedniczo roztrząsane w Radzie Stanu.

[hasła: ustawa konstytucyjna, statuty organiczne, rozwinięcie ustawy konstytucyjnej]

Artykuł 162.

Pierwszy Budżet dochodów i rozchodów będzie urządzony przez Króla za zdaniem Rady Stanu. Budżet ten będzie wykonywanym, dopóki nie zostanie umiarkowanym lub zamienionym przez panującego i przez obydwie Izby.

[hasła: pierwszy budżet]

Artykuł 163.

Cokolwiek nie jest przedmiotem Statutu organicznego lub księgi praw, i cokolwiek nie powinno być odesłaniem do Sejmu podług jego atrybucji, będzie urządzonem przez postanowienia królewskie lub przez przepisy rządowe. Statuta organiczne i księgi praw nie mogą być umiarkowane lub zamieniane, tylko przez panującego i przez obydwie Izby Sejmu.

[hasła: postanowienia królewskie, przepisy rządowe, statuta organiczne, księgi praw]

Artykuł 164.

Prawa, postanowienia i urządzenia królewskie, będą drukowane w Dzienniku Praw. Postanowienie królewskie przepisze sposób ich ogłaszania.

[hasła: dziennik praw, prawa królewskie, postanowienia królewskie, urządzenia królewskie]

Artykuł 165.

Wszystkie prawa i ustawy poprzednicze, przeciwne niniejszej Ustawie Konstytucyjnej, są zniesione.

[hasła: zniesienie praw i ustaw sprzecznych z konstytucją]

Uznawszy w naszym sumieniu, iż niniejsza Ustawa Konstytucyjna odpowiada naszym ojcowskim zamiarom, dążącym do utrzymania we wszystkich klasach poddanych naszych Królestwa Polskiego pokoju, zgody i jedności tak potrzebnej dla ich swobodnego bytu i do ustalenia szczęśliwości którą im pragniemy zjednać: – nadaliśmy i nadajemy im niniejszą Ustawę Konstytucyjną, którą przyjmujemy za siebie i za naszych następców. Nakazujemy nadto wszystkim władzom publicznym jej wykonanie.

Działo się w Zamku Naszym Królewskim w Warszawie, dnia 27 listopada 1815 r.

(podpisano) ALEXANDRE.